

P a c h t e n   e n   P r i j s i e n   i n   ' t   N o o r d v r i j e . 22-24
 .....

Het "Pachtboek der Kerckelanden van Lisseweghe, 1612-1652" leert ons, onze zeventiende eeuwse kerkheren kennen als mannen die zeker geen gebrek hadden aan accuratesse en vooruitziendheid voor wat betreft het beheren en verpachten van de omvangrijke en vruchtbare landerijen, huizen en hofsteden.

De eerste bladzijden behelzen de algemene "conditiën" en "ordonnantiën", die als volgt opgesteld zijn:

- Alle pachters van eenighe vande voornoemde landen, moeten betaelen haer jaerlichsche pacht te S. Maertemesse van elck verschinen jaer: op pene van pachtbraecke indient de verpachters belieft ende van de pacht geint te worden op heerlic executie.
- De pachter is verbonden te betaelen promptelick als hij pacht twaalf grooten eens, van elck ghemet dat hij pacht, meer oft min, naer groote van lande ende dit voor een Godspenninck.
- Gheen pachter vermach eenigh gepachte landt over te laten op pene van pachtbraecke indient de verpachter belieft maar hij daerof scheidende, vo...e die in handen van kerckmeesters, dischmeesters, etcet (indien sij tselve believen tanveerden).
- Gheen nieuwe pachten en valideren, (voor den ouden pachter tot continuasie van sijnen pacht) tenzij dat de verschenen ten volle betaelt sijn ende den ouden pacht bijcans ut is.
- Den pachter moet den eersten sondage naer dat hij gepacht heeft commen in de secreetcamere binnen de kerck om te handteeckenen sijn pachtbrief of anders is den pacht nul ende niet.
- Alle landen grooter dan een ghemet die niet ligghen begrijpelic oft schimpelic in ander lieden gebrueck, moeten verpacht wesen openbaerlick voor alle man; oft anders en valideert den pacht niet.

Gewoonlijk wordt dan in elk pachtkontraet dat kronologisch ingescreven wordt in het pachtboek in een tiental lijnen, de pachter, de oppervlakte en het nummer van het artikel in de Leggher vermeld, waar men het verpachte stuk in 't lang en in 't breed beschreven vindt. Dit kort kontraet wordt dan ondertekend door de pachters en de aanwezige kerkheren. Dit gebeurt de Zondag na de Hoogmis in de "secreetcamere". En dat het gebeurde na de Hoogmis kunnen we heel dikwijls zien aan de manier waarop de handtekens geplaatst sijn.

De hoeveelheid inkt die gebruikt werd is heel dikwijls in verhouding tot de hoeveelheid drank die verbruikt werd...

Het gebeurt echter wel dat een verpachting van zo groot belang is, dat een uitvoerig pachtkontraakt opgesteld wordt. Bij hetgeen wij hier laten volgen geven wij weinig kommentaar. Het spreekt voor zich zelf.

-Jan de Clercq heeft gepacht de hofstede te Lapscheure toebehoorende dese kercke, groot omtrent zeven en tseventich gemeten lants liggende in de Maldegemsche poldere en dit voor een termijn van neghen jaren primo zestienhondert neghenthiene met conditien als volgt: Eerst zal die pachtere gehouden wesen jaerlicx te betaelen twatergeschoot onvermindert de principaele pacht, voorts indien dat men quame te dycken sal de pachter ghehouden syn te verschieten het ghelt voor de dyckagie maar sal het selve ghelt vynden op syn jaerlicxsche loopende pacht, voort sal de pachter betaelen derthien schell vier groote voor elck ghemet tsjaers te betaelen sinter Maertinsmesse naer elck verschynen jaer, voorts is de pachter ghehouden te poten alle jaere vichtich potstaecken ende die thouden groijen sonder recompense, voorts wert de pachter ghehouden te planten vichtich goij ghegreffyte fruytboomen binnen dese pacht ende oock thouden groijen onvermindert de principaele pacht, voorts indient hem pachter belieft te vermaecken een scheure sal vermeughen jaerlicxsch af te treken vierponden groot tot maecken van de selve scheure tot expireren van voornoemde neghen jaeren te expireren van weck neghen jaeren sullen die van kercke deselve doen prysen wel verstaende dat men niet prysen sal dan goed hardt hout ende indien deselve scheure meer wort ghepresen dan zesendertich ponden grooten sal tselve wesen tot prouffytte van selve kercke ende indien die min wort ghepresen sal de pachter betaelen aen deselve kercke de somme van vichtich ponden groot te weten de XL ponden groot te Alderhelighen daeghe naerst kommende ende de resterende thien ponden groot te Ste Maertinsmesse XVI^c neghenthiene al zonder recompensie, voorts wert hij pachter ghehouden te stellen souffisante seker ende borghe en tot principael consentement van pastor ende kerckmeesters van selve kercke. Aldus ghedaen dese tweede januari zestienhondert achtthiene al welcke condities ende elcke bysonder ick Jan de Clerck belove te onderhouden up peyne van pachtbraecke indient de verpachters belieft. Oock mede vermach hy pachter dese int ghehele nochte in deele over te laten nochte voorts te verpachten op peyne alsvooren

Jan De Clercq

Ende ick Jan de la Teste constituere my by desen berghe ende principael voor dese pacht van Jan De Clercq ende voor alle ende elck van dese conditien.

Actum ten daghe ande jaere alsvooren. Pieter De Vos, Cornelis de Brune, Jan de la Teste, Adriaen Busschop, Franchoys Valenbost.

Na bepaalde tijd werden door pastoor en kerkmeesters een paar afgevaardigden gezonden om een prysie, d.i. een schatting en/of controle te doen. De prysie over bovenstaand kontrakt vonden wij niet terug. We hebben er hier echter wel ene, die we geven als voorbeeld. Heel dikwijls zien we Walram Romhoudt - ja, weer hij! - optreden als vertrouwensman van pastoor en kerkmeesters - Wy hebben bevonden up het hofstedeke te Cruusabeele, toebehoorende de kercke van Lisseweghe. In fruutboomen jonghe ende oude troncken ende upgaende boomkens, eerst oude troncken: 32, jonghe troncxkens zou out wesende 4 jaer, 3 jaer ende 2 jaer ende oock vele van een jaer die ghevest syn, ende hebben bevonden: 124. Item alle de upghaende boomkens onder esschen, wulgen ende popelienkens onder groot ende cleene: 56. Item 7 oude appelboomen. Item jonghe appelboomen: 13. Item 15 prumboomen onder cleene en groote. Item kerseboomkens, die maer van dit jaer ghegreffyt zijn: 20, en noch 5 die omtrent out waeren 3 oft 4 jaere: 18, tsaemen 25 in als. Dese 2e van meye 1631. (get.) Walram Romhoudt. Everaert Grusier.

De handtekens van alle ondertekenaars zijn steeds voorzien van hun merk of sibbeteken. Ook hier zouden we nog graag een babbeltje over houden, maar dat zal voor een volgende keer zijn.

Johan Ballegeer.